

Rubriek over boerderij- en familienamen door Henk Harmen
suggestions en aanvullingen
0543 472603

De Achterhoek kent meerdere families Oonk en Odink, die onderling voor zover bekend niet verwant zijn. Genealoog Jan Oonk onderzocht de herkomst van zijn Ruurlose tak, en kwam terecht in het Almen van de zeventiende eeuw. Er was een tijd dat er in het toen in cultuur gebrachte Ruurlose Broek vijf boerderijen door Oonks werden bewoond, allemaal familie van elkaar. Nu wordt hier alleen nog 'de Plompzak' door naamdragers bewoond.

Al in 1616 duiken in Almen (gemeente Gorsseel) Oonks op, geschreven als Oeinck, maar het zijn geen rechtstreekse voorouders; ze noemden zich naar de boerderij Erve Oonk. Dit moet, te oordelen naar belastinggegevens uit die tijd, een flink boeren-goed zijn geweest. Vanaf Lammert Oonk in 1653 kunnen we de lijn naar nu doortrekken. Hij heette ook wel 'Lammert Jansen opt Oonck'.

Armenhuis

Nazaat Jan Oonk, geboren rond 1725, kwam met zijn vrouw Engèle Maatmans door onbekende oorzaak terecht in het armenhuis van Almen en overleed al op 28-jarige leeftijd. Zijn zoon Gart was toen (1753) net geboren. Deze Gart trouwt in Barchem, zijn vrouw krijgt een tweeling en

Oonk: de pioniers van het Ruurlose Broek

4/3-10-1997

◆ Boerderij 'de Plompzak' aan de Scheiddijk in het Ruurlose Broek. (Foto Ron Nagtzaam)

overlijdt. Gart hertrouwt dan in Ruurlo met Grietjen ten Arve en woont op 'het oude huisken' (de naam Huusken bestaat nu nog, in de buurt van de Vosheuvelweg. Van Garts overlijden in 1790 is de akte nooit boven water ge-

komen]. Nadat in 1782 de naam Oonk voor het eerst in Ruurlo opduikt gaat het snel: twee generaties later zijn er al veertig Oonks in Ruurlo.

Gart had vijf kinderen. Een trok naar boerderij de Koekoek,

zoon Barteld naar de Horst eraan. Deze Barteld (geboren 1784) was de betovergrootvader van genealoog Jan Oonk. Zijn zoon Hendrik Jan trok naar boerderij de Marter ('de Maoter') in het Ruurlose Broek. Hij werd op

58-jarige leeftijd nog opzichter op 't Hof in Borculo, waarvan de sabel nog altijd bewaard is. Zijn zoon Derk-Jan Oonk (dus de opa van Jan) kwam als knecht terecht bij Stegeman op de boerderij Vreeman oftewel de 'De Plomp-

zak' aan de Scheiddijk (nu huisnummer 6) tegen Marinvelde. Hij trouwde er met een stiefdochter. De Plompzak öleef sindsdien in de familie, is het geboortehuis van Jan Oonken wordt nu nog bewoond door zijn broer. De merkwuurdigste huistaam is te verklaren uit de drassigheid van het woest Ruurlose Broek. Een stuk moeras op de hoek Scheiddijk-Bedelaarsdijk schijnt met zandzakken (plompzakken) te zijn gedicht. De boerderij werd daar rond 1870 vlakbij gebouwd. Buren en vrienden schreven daarom op de muur: 'Hier zal het voortaan Plompzak heten'. In 1920 werd de oude hoeve de Plompzak gesloopt en de huidige boerderij gebouwd, nu met de voorgevel naar de straat.

Op de ware pionier. Hij groef de drassige broekgrond singel voor singel uit. Hij kon nog veel meer broekgrond kopen voor een appel en een ei, maar deed het niet omdat het ontginnen een hels 'buttwark' was. Ooit vond opa bij graafwerk eeuwenoude paardentuigen en gespen, mogelijk restanten van het Beleg van Grol. Maar eenmaal aan de lucht gekomen viel het broes leeg gauw uit elkaar.

In 1977 waren er zo'n tweehonderd families Oonk in Nederland. Daarvan woonden er 120 in Gelderland, met name Winterwijk, en zestig in Overijssel. De rest woonde vooral in de grote steden Amsterdam, Rotterdam en Den Haag. De 47-jarige vakbladjournalist Jan Oonk trof in de loop der eeuwen tal van schrijfwijzen voor zijn naam aan: Oijnck, Oink, Oinck, Oonk, Oenk, Oenck, Oonc en Oonck. Dat er meerdere families Oonk/Odink zijn, komt doordat er ook meer stamhuizen (hebben) bestaan: in Barlo bij Aalten, in Lochem, in Laren en bij Miste. Voorts zijn in Twente diverse stamhuizen. De betekenis is Odoink, dus: bezit van ene Odo (of Oto). Ook in Winterswijk wonen veel Oonks, maar die danken hun naam mogelijk aan de Duitse grensplaats Oeding. De tak van Almen heeft zich vooral verspreid over de noordoostelijke Achterhoek. Ook in Almen zelf bleef een zijtak wonen; hiervan stierven eens zes van de elf kinderen in één gezin.